

Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського

**Життя і педагогічна діяльність А. С. Макаренка
в рефлексіях сучасних дослідників**



Бібліографічний список

(до 135-річчя від дня народження А. С. Макаренка)

Укладач

Є. Ф. Демида, молодший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

Світлина:

<https://flomaster.club/90262-portret-makarenko.html>

Монографії

1. **Гетманець, М. Ф.** А. С. Макаренко і Україна / М. Ф. Гетманець, І. О. Гетманець. – Харків : Майдан, 2015. – 95, [3] с. – Бібліогр. в кінці розд. – Текст книжки онлайн: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/4539> (дата звернення: 10.02.2023).

2. **Інноваційність** ідей А. С. Макаренка в педагогіці ХХІ століття : [монографія] / Житом. держ. ун-т ім. Івана Франка ; [кол. авт.: О. Є. Антонова та ін. ; за ред. О. А. Дубасенюк]. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 303 с. – Бібліогр.: с. 292–301. – Текст книжки онлайн: http://eprints.zu.edu.ua/12926/1/макаренко_монографія_А_4_последняя.pdf (дата звернення: 09.02.2023).

3. **Міхно, О. П.** Феномен педагогічної характеристики учня: від Ушинського до Сухомлинського : монографія / Олександр Міхно ; [наук. ред. Сухомлинська О. В.]. – Вінниця : Кушнір Ю. В., 2020. – 519 с. – Бібліогр.: с. 373–418. – Текст книжки онлайн: https://lib.iitta.gov.ua/724155/1/Міхно-ОП_Монографія.pdf (дата звернення: 18.02.2023).

Із змісту: Розд. 4, підрозд. 4.3 : Альтернативний погляд на створення педагогічної характеристики у творчій спадщині Антона Макаренка. – С. 261–277.

4. **Моргун, В.** Антон Макаренко – герой та ізгой української педагогіки / Володимир Моргун ; Міжнар. макаренків. асоц [та ін.]. – Полтава : [б. в.], 2018. – 34 с. – Бібліогр. В. Ф. Моргуна з макаренкознавства за 1986–2018 рр.: с. 16–26.

5. **Наумов, Б. М.** А. С. Макаренко та Харківщина : 125-річчю з дня народж. А. С. Макаренка присвяч. / Б. М. Наумов ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : Кроссруд, 2013. – 149 с. – Бібліогр. в кінці ст.

6. **Провідництво** в освіті. Від ідеї до вічності : [колект.] монографія / за ред. І. Т. Богданова ; Бердян. держ. пед. ун-т. – Київ : Освіта України, 2017. – 367 с. – Бібліогр. в кінці підрозд.

Із змісту: Розд. 2, підрозд. 2.3 : Провідник української педагогіки А. С. Макаренко / М. М. Окса. – С. 271–323.

Текст підрозділу онлайн: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/7782/> (дата звернення: 08.03.2023).

7. **Творча** спадщина А. С. Макаренка: осмислення історичного досвіду та інноваційного потенціалу : монографія / Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [кол. авт.: А. А. Сбруєва, М. Ю. Рисіна, Н. П. Дічек та ін. ; за заг. ред. А. А. Сбруєвої]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 379 с. – Текст книжки онлайн: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/39-2.pdf> (дата звернення: 15.02.2023).

8. **Ткаченко, А.** Професійний розвиток особистості в практиці А. С. Макаренка: історико-педагогічний аспект (1920–1935 рр.) : монографія : до 125-річчя з дня народж. А. С. Макаренка / Андрій Ткаченко ; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2013. – 341 с. – Бібліогр.: с. 301–332. – Текст книжки онлайн: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0008369> (дата звернення: 11.02.2023).

9. **Хілліг, Г.** У пошуках істинного Макаренка. Російськомовні публікації (1976–2014) / Гьотц Хілліг = *Unterwegs zum wahren Makarenko. Russischsprachige Publikationen (1976–2014)* / Götz Hillig = В поисках истинного Макаренка. Русскоязычные публикации (1976–2014) / Гётц Хиллиг ; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : Шевченко Р. В., 2014. – 776 с. –

Бібліогр. в підрядк. прим. – Текст книжки онлайн: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/12721> (дата звернення: 11.02.2023).

10. **Bybluk, M.** Odrodzenie i rozwój oświaty na niepodległej Ukrainie, 1991–2010 : studia i szkice historyczno-pedagogiczne / Marian Bybluk ; [rada wydawnicza: Helena Czakowska et al.]. – Bydgoszcz : Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, 2011. – 200 s. – Bibliogr.: s. 189–191.

Переклад назви: Відродження та розвиток освіти в незалежній Україні, 1991–2010 : історико-педагогічні нариси.

У низці історико-педагогічних нарисів автор спробував показати, як після 1991 р., відновлення незалежності України, відроджувалась і розвивалась українська освіта. Один із розділів книжки відображує особливий погляд автора на деяких видатних особистостей української педагогічної думки (В. Сухомлинського, А. Макаренка, Г. Ващенко), у працях яких зосередилися основні течії філософсько-педагогічного мислення про освіту.

11. **Dreier-Horning, A.** Wie Anton S. Makarenko ein Klassiker der Pädagogik wurde : zum Stand der Makarenkoforschung in Deutschland / Anke Dreier-Horning ; Deutsches Institut für Heimerziehungsforschung. – Stuttgart : Berliner Wissenschafts-Verlag, 2022. – 218 S. – (Schriftenreihe des Deutschen Instituts für Heimerziehungsforschung ; 5).

Переклад назви: Як Антон Макаренко став класиком педагогіки : про стан макаренкознавства в Німеччині.

Інформація про книгу: <https://d-nb.info/1271869101> (дата звернення: 09.03.2023).

12. **Mannschatz, E.** Makarenko für Neugierige : was der russische Erzieher zu bieten hat / Eberhard Mannschatz. – Berlin : Verlag am park, 2018. – 114 S.

Переклад назви: Макаренко для допитливих: що пропонує російський педагог.

Інформація про книгу: <https://d-nb.info/1149386584> (дата звернення: 09.03.2023).

13. **Morsbach, P.** Das pädagogische Konzept von Anton Semjonowitsch Makarenko / Petra Morsbach. – München : GRIN Verlag, 2017. – 28 S.

Переклад назви: Педагогічна концепція Антона Семеновича Макаренка.

Інформація про книгу: <https://d-nb.info/1257771787> (дата звернення: 09.03.2023).

Зміст і фрагмент тексту книжки онлайн: <https://books.google.com.ua/books?id=vQ2dDgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 09.03.2023).

14. **Schubert, V.** Der Pädagoge als Ingenieur : Erziehungswissenschaft bei Bernfeld, Makarenko und Dewey / Volker Schubert. – Weinheim ; Basel : Beltz Juventa, 2019. – 264 S.

Переклад назви: Педагог як інженер : педагогічна наука з Бернфельдом, Макаренком і Дьюї.

Інформація про книгу: <https://d-nb.info/1182926185> (дата звернення: 09.03.2023).

Автореферати дисертацій

15. **Васюк, Ю. А.** Тенденції формування соціальної самовизначеності підлітків у педагогічній теорії і практиці першої половини ХХ століття : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Васюк Юлія Анатоліївна ; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2021. – 20 с. – Бібліогр.: с. 17–18. – Виклад автореферету в інтернеті: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/aref_vasyuk-14_04..pdf (дата звернення: 09.05.2023).

З'ясовано сутність феномену «соціальна самовизначеність підлітка» й окреслено пріоритети його розуміння та застосування в педагогічній науці й практиці першої половини ХХ століття. Виокремлено тенденції розвитку традиційних та інноваційних ознак самовизначеності особистості дитини та її ціннісних орієнтацій в освітньому просторі першої половини ХХ ст. Охарактеризовано зміст і засоби формування соціальної самовизначеності підлітків у педагогічних технологіях Вальдорфської школи (Р. Штайнер), Чиказької школи-лабораторії (Дж. Дьюї) та інноваційних виховних закладів (колонії та комуни) А. Макаренка.

16. **Вітебська, П. В.** Проблема педагогічного оптимізму вихователя у творчій спадщині А. С. Макаренка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Вітебська Поліна Віталіївна ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2013. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

17. **Волікова, М. М.** Проблема статевого виховання в педагогічній спадщині А. С. Макаренка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Волікова Марина Миколаївна ; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2016. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–18. – Виклад автореферету в інтернеті: https://drive.google.com/file/d/1vI96BQz6qqjQXwX_bvuNFbbn-x_U8xqB/view (дата звернення: 12.02.2023).

18. **Гавриленко, І. І.** Організаційно-педагогічні засади управлінської діяльності А. С. Макаренка в Трудовій колонії ім. М. Горького : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Гавриленко Інна Іванівна ; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми, 2015. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–18. – Виклад автореферету в інтернеті: <http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/1963/1/Navrylenko%20Inna%20Ivanivna.pdf> (дата звернення: 15.02.2023).

19. **Данькевич, В. Г.** Професійний розвиток особистості у педагогічній системі А. С. Макаренка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Данькевич Віта Григорівна ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ, 2016. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

20. **Іващенко, К. В.** Виховання «важких» дітей у педагогічних системах С. Т. Шацького та А. С. Макаренка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Іващенко Катерина Віталіївна ; Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди, [Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини]. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

21. **Поліщук, Р. В.** Проблеми фізичного здоров'я як системоутворювального чинника формування особистості у спадщині видатних українських педагогів ХХ століття : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Поліщук Роман Володимирович ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля, [Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького]. – Київ, 2015. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–18.

Проведено системний аналіз проблем фізичного здоров'я як основоположного чинника виховання особистості в педагогічній спадщині Григорія Ващенка, Антона Макаренка та Василя Сухомлинського, чия освітньо-виховна діяльність припадає на ХХ ст.

22. **Ткаченко, А. В.** Професійний розвиток і саморозвиток особистості в творчій спадщині А. С. Макаренка : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Ткаченко Андрій Володимирович ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ, 2014. – 44 с. – Бібліогр.: с. 34–42.

Матеріали науково-практичних конференцій

23. **Матеріали** XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Технології професійного розвитку педагога: спадщина А. С. Макаренка і пріоритети української освіти» [та] Всеукраїнських науково-практичних семінарів «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві», 13–14 березня 2019 року, Полтава / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України, Ін-т обдар. дитини НАПН України [та ін. ; за ред. М. В. Гриньової]. – Полтава : [б. в.], 2019. – 165 с. – Бібліогр. в кінці ст.

24. **Матеріали** XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Технології професійної підготовки майбутнього вчителя: сучасні моделі і компетентнісний дискурс педагогіки А. С. Макаренка» [та] Всеукраїнських науково-практичних семінарів «Управлінська майстерність керівника

навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві», 12–13 березня 2020 року, Полтава / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України, Ін-т обдар. дитини НАПН України [та ін. ; за ред. М. В. Гриньової]. – Полтава : [б. в.], 2020. – 219 с. – (Серія «Полтавська макарєнкіана» ; вип. 1). – Виклад матеріалів в інтернеті: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/New%20booklet.pdf> (дата звернення: 12.04.2023).

25. **Матеріали** XX Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманістичні орієнтири професійного становлення вчителя: макарєнківська традиція і місія Нової української школи» [та] Всеукраїнських науково-практичних семінарів «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві», 11–12 березня 2021 року, Полтава / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України, Ін-т обдар. дитини НАПН України [та ін. ; за ред. М. В. Гриньової]. – Полтава : Астрая, 2021. – 270 с. – Бібліогр. в кінці ст. – Виклад матеріалів в інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17944> (дата звернення: 24.02.2023).

26. **Матеріали** XXI Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінський дискурс макарєнківської педагогіки» [та] Всеукраїнських науково-практичних семінарів «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві», 10–11 березня 2022 року, Полтава / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України, Ін-т обдар. дитини НАПН України [та ін. ; за ред. М. В. Гриньової]. – Полтава : [б. в.], 2022. – 253 с. – Бібліогр. в кінці ст. – Виклад матеріалів в інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/18921> (дата звернення: 24.02.2023).

27. **Матеріали** XXII Міжнародної науково-практичної конференції «Слово і справа Антона Макарєнка: український та європейський контексти» [та] Всеукраїнських науково-практичних семінарів «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві», 16–17 березня 2023 року, Полтава / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка [та ін. ; за заг. ред. М. В. Гриньової]. – Полтава : ПНПУ, 2023. – 358 с. – Бібліогр. в кінці ст. – Виклад матеріалів в інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20781> (дата звернення: 12.04.2023).

28. **Педагогічна** спадщина А. Макарєнка: історія та сучасність : до 130-ї річниці з дня народж. А. С. Макарєнка : матеріали наук.-практ. студент.-учнів. конф., [6 берез. 2018 р., Київ] / Нац. ун-т біоресурсів та

природокористування України, Гуманітар.-пед. ф-т, Каф. педагогіки. – Київ, 2018. – 52 с. – Бібліогр. в кінці ст. – Виклад матеріалів в інтернеті: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u278/zbirnyk_confer_makarenko_2.pdf (дата звернення: 08.04.2023).

29. **Персоналії** у науково-педагогічному дискурсі : матеріали наук.-практ. конф. здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівнів вищ. освіти, верес. 2022 р., каф. освітології та інновац. педагогіки Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди : до 300-річчя з дня народж. Г. С. Сковороди / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : [б. в.], 2022. – 110 с. – Бібліогр. в кінці ст. – Виклад матеріалів в інтернеті: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/51b80b27-b06a-41e1-82f7-8b072caae047/content> (дата звернення: 09.05.2023).

У збірці представлено матеріали науково-практичної конференції, присвяченої дискурсу доробку видатних педагогів минулого (А. С. Макаренка та ін.) у контексті педагогічних інновацій.

30. **Творча** спадщина А. С. Макаренка в контексті інноваційного розвитку освіти XXI століття : II Міжнародна наук.-практ. конф., 15–16 берез. 2018 р., Суми : [матеріали] / Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка [та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. – 282 с. – Бібліогр. в кінці ст. – Виклад матеріалів в інтернеті: https://pedagogika.sspu.edu.ua/images/zbirnik_tez_0603_sbrueva_2d7f7.pdf (дата звернення: 09.02.2023).

Статті

31. **Аксьонова, В. І.** Творчість А. С. Макаренка – постнекласичний символ лицарського відношення до ідеалів козакофільства / Аксьонова В. І. // Наук. вісн. Льотної акад. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Кіровогр. льотна акад. Нац. авіац. ун-ту. – Кропивницький, 2017. – Вип. 2. – С. 11–16. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbfasps_2017_2_3 (дата звернення: 17.02.2023).

32. **Бех, І.** Виховний проєкт А. Макаренка в контексті сучасної гуманістичної парадигми / Іван Бех // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2017. – Вип. 20. – С. 20–22. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2017_20_6 (дата звернення: 22.02.2023).

33. **Біліченко, П. Г.** Проблема забезпечення успішного навчання в умовах його поєднання із виробничою працею у творчості А. С. Макаренка / П. Г. Біліченко // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2015. – № 3. – С. 192–200. – Бібліогр.: 3 назви. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_3_24 (дата звернення: 22.02.2023).

34. **Білюк, О. В.** Педагогічна майстерність і професіоналізм учителя з погляду В. О. Сухомлинського та А. С. Макаренка / О. В. Білюк // Педагогічні

науки : зб. наук. пр. / Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2009. – Вип. 53. – С. 341–345. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/issue/view/23/55> (дата звернення: 19.02.2023).

35. **Богомолова, М.** Соціальний захист дітей у педагогіці колективу А. С. Макаренка / Марина Богомолова // Наук. вісн. Миколаїв. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Миколаїв, 2017. – № 2. – С. 62–66. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2017_2_11 (дата звернення: 22.02.2023).

36. **Бойко, А.** Освітні і наукові позиції полтавських педагогів Григорія Ващенко та Антона Макаренка / Алла Бойко // Рідна шк. – 2018. – № 1/2. – С. 21–28. – Бібліогр.: 21 назва. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2018_1-2_7 (дата звернення: 23.02.2023).

37. **Бондаренко, А.** Феномен самоврядування в педагогічній спадщині А. С. Макаренка / Анна Бондаренко // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2016. – Вип. 17. – С. 35–40. – Бібліогр.: 9 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://sources.pnpu.edu.ua/article/view/209947> (дата звернення: 23.02.2023).

38. **Булава, Л.** Полтавський учительський інститут і Антон Семенович Макаренко у 1917 році / Леонід Булава, Ольга Мащенко // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2018. – Вип. 21. – С. 31–35. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://sources.pnpu.edu.ua/article/view/205974> (дата звернення: 23.02.2023).

39. **Бучківська, Г. В.** Потенціал використання ідей А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського в професійній підготовці майбутніх учителів / Бучківська Г. В., Греськова В. В. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 14. – С. 122–129. – Бібліогр.: 4 назви. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2011/14/21.pdf> (дата звернення: 23.02.2023).

40. **Ваколюк, А. М.** Особливості фізичного виховання школярів у педагогічній діяльності А. Макаренка / А. М. Ваколюк // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманітар. ун-ту. – Рівне, 2016. – Вип. 13, ч. 1. – С. 22–25. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_13\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_13(1)_9) (дата звернення: 23.02.2023).

41. **Вихрущ, В.** Ідеї теорії вільного виховання у педагогічній спадщині А. С. Макаренка / Віра Вихрущ, Любов Решетуша // Витоки педагогічної

майстерності. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2015. – Вип. 15. – С. 13–19. – Бібліогр.: 11 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2015_15_5 (дата звернення: 23.02.2023).

42. **Волікова, М.** Педагогічна майстерність фахівця в контексті запровадження інноваційно-спрямованої освіти : (із твор. доробку А. С. Макаренка) / Волікова Марина // Вісн. Нац. ун-ту «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – Вип. 14/15. – С. 165–169. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2021_14-15_31 (дата звернення: 16.02.2023).

43. **Волікова, М. М.** Творча реалізація педагогічних ідей А. С. Макаренка в умовах сучасної освіти / Волікова Марина Миколаївна // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки : [зб. наук. пр.] / Центральноукр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кропивницький, 2020. – Вип. 185. – С. 85–89. – Бібліогр.: 2 назви. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2020_185_19 (дата звернення: 16.02.2023).

44. **Галян, О.** Погляд на суб'єктність особистості школяра у педагогічному дискурсі А. С. Макаренка та Г. Г. Ващенко / Олена Галян // Історико-педагогічний альманах / Ін-т педагогіки НАПН України, Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, Всеукр. асоц. істориків педагогіки. – Умань, 2017. – Вип. 2. – С. 12–20. – Бібліогр.: 21 назва. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ipa_2017_2_4 (дата звернення: 25.02.2023).

45. **Гриб, В.** «Коллективне виховання» А. С. Макаренка як один із універсальних методів корекції важковиховуваності учнів різного віку / Валентина Гриб // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2016. – Вип. 17. – С. 65–72. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2016_17_13 (дата звернення: 25.02.2023).

46. **Дзюбенко, І.** Ідеї А. Макаренка щодо формування громадянськості учнів та їх упровадження в країнах Європейського союзу / Ірина Дзюбенко // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2018. – Вип. 21. – С. 66–69. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2018_21_17 (дата звернення: 25.02.2023).

47. **Дічек, Н.** Нове-старе в сучасній зарубіжній макаренкіані / Наталія Дічек // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2018. – № 2. – С. 221–235. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2018_2_23 (дата звернення: 25.02.2023).

48. **Дічек, Н. П.** Англомовна макаренкіана у ХХІ столітті: стан і методи інтерпретації / Н. П. Дічек // Педагогіка і психологія. Вісн. НАПН України. – 2018. – № 2. – С. 72–82. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: <https://lib.iitta.gov.ua/712021/> (дата звернення: 19.04.2023).

49. **Дічек, Н. П.** Зіставно-порівняльний підхід у сучасній англомовній макаренкіані: Дж. Дьюї та А. Макаренко / Дічек Наталія Петрівна // Укр. пед. журн. – 2018. – № 2. – С. 5–15. – Бібліогр.: 14 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_3 (дата звернення: 25.02.2023).

50. **Добридень, А. В.** Проблема самостійного пошуку інформації у педагогічній спадщині В. Сухомлинського та А. Макаренка / А. В. Добридень // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. пр. / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – Вип. 6. – С. 47–51. – Бібліогр.: 4 назви. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/158/1/dobrideni.pdf> (дата звернення: 01.03.2023).

51. **Добровольська, Л.** Інновації у навчанні в досвіді А. С. Макаренка / Лариса Добровольська, Микола Окса // Наук. зап. Бердян. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки : [зб. наук. пр.]. – Бердянськ, 2018. – Вип. 2. – С. 60–68. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2018_2_8 (дата звернення: 01.03.2023).

52. **Дубасенюк, О.** А. С. Макаренко – видатний педагог-новатор ХХ століття / Олександра Дубасенюк // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2018. – № 2. – С. 235–242. – Бібліогр.: 10 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2018_2_24 (дата звернення: 01.03.2023).

53. **Дульська, О. В.** Концептуальні засади духовно-моральних цінностей спадщини А. С. Макаренка / О. В. Дульська // Культура України. Серія: Культурологія : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. – Харків, 2017. – Вип. 58. – С. 250–258. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kukl_2017_58_28 (дата звернення: 01.03.2023).

54. **Зелюк, В.** Профільна компетентісно орієнтована освіта в контексті педагогічної спадщини А. С. Макаренка / Віталій Зелюк // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки» : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2015. – Вип. 16. – Бібліогр.: 5 назв. – С. 77–85. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2015_16_12 (дата звернення: 01.03.2023).

55. **Іванчикова, С. М.** Ідеї фізкультурно-оздоровчої діяльності в педагогічній спадщині А. Макаренка / Іванчикова Світлана Миколаївна

// Education and ped. sciences = Освіта та пед. наука. – 2019. – № 1. – С. 65–71. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2019_1_8 (дата звернення: 17.02.2023).

56. **Калагурка, Х.** Макаренкознавча спадщина Ф. Науменка в рецепції досліджень українських та зарубіжних вчених / Христина Калагурка, Ірина Мицишин // Витоки пед. майстерності. Серія «Педагогічні науки». – 2019. – Вип. 24. – С. 98–101. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2019_24_22 (дата звернення: 02.03.2023).

57. **Калагурка, Х.** Педагогічна система Антона Макаренка у науковій рецепції Федора Науменка / Христина Калагурка // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки»: зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2018. – Вип. 21. – С. 86–90. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2018_21_21 (дата звернення: 02.03.2023).

58. **Калагурка, Х.** Питання учнівського колективу А. Макаренка у науково-педагогічній спадщині Ф. Науменка / Христина Калагурка // Вісн. Львів. ун-ту. Серія педагогічна: зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2018. – Вип. 33. – С. 65–70. – Бібліогр.: 11 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Ped_2018_33_9 (дата звернення: 02.03.2023).

59. **Карпенчук, С. Г.** Педагогічні ідеї А. С. Макаренка: гуманістичні контексти / С. Г. Карпенчук // Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2015. – Вип. 2. – С. 63–74. – Бібліогр.: 15 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2015_2_9 (дата звернення: 02.03.2023).

60. **Козлова, О.** Основні напрями виховання особистості в професійній діяльності А. С. Макаренка / О. Козлова // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2016. – № 3. – С. 27–39. – Бібліогр.: 14 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_3_6 (дата звернення: 02.03.2023).

61. **Козлова, О. Г.** Антикризове управління навчальним закладом: аспектний аналіз практичного досвіду А. Макаренка (1920–1928) / О. Г. Козлова, І. І. Гавриленко // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2015. – № 9. – С. 47–56. – Бібліогр.: 10 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_9_9 (дата звернення: 03.03.2023).

62. **Козлова, О. Г.** Порівняльна характеристика виховних систем А. Макаренка та М. Довгополюка (1920–1930 рр.) / Олена Григорівна Козлова, Ольга Олексіївна Штань // Вісн. Глухів. нац. пед. ун-ту ім. Олександра Довженка. Педагогічні науки: зб. наук. пр. – Глухів, 2018. – Вип. 3. – С. 281–

288. – Бібліогр.: 14 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_3_38 (дата звернення: 03.03.2023).

63. **Колос, Ю.** Педагогічна спадщина А. С. Макаренка в контексті акмеологічної освіти / Юлія Колос, Людмила Пашко // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки»: зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2015. – Вип. 16. – С. 123–128. – Бібліогр.: 10 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2015_16_18 (дата звернення: 03.03.2023).

64. **Конопацька, О. М.** Трудове виховання як засіб ресоціалізації неповнолітніх засуджених : (досвід А. С. Макаренка) / Конопацька О. М., Матвєєва Ю. О. // Юрид. психологія. – 2015. – № 1. – С. 149–154. – Бібліогр.: 4 назви. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urpp_2015_1_17 (дата звернення: 06.03.2023).

65. **Кочубей, Н.** Педагогічна спадщина А. С. Макаренка в контексті постнекласичної філософії освіти / Наталія Кочубей // Вісн. Ін-ту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2015. – Вип. 37. – С. 35–40. – Бібліогр.: 10 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2015_37_8 (дата звернення: 06.03.2023).

66. **Кравець, В.** Ідеї сексуальної педагогіки у педагогічній спадщині А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського / Володимир Кравець // Гуманітар. вісн. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Педагогіка : зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 38. – С. 50–57. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvdzphp_2016_38_9 (дата звернення: 06.03.2023).

67. **Кравченко, Л.** Ідея впливу освітнього середовища на соціальну самовизначеність особистості дитини в педагогічних поглядах і діяльності А. Макаренка / Любов Кравченко, Юлія Васюк // Витоки пед. майстерності. Серія «Педагогічні науки». – 2020. – Вип. 25. – С. 110–114. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://sources.pnpu.edu.ua/article/view/223218> (дата звернення: 09.05.2023).

68. **Лебедик, Л. В.** Втілення ідей Антона Макаренка у підготовку магістрів соціальної роботи / Леся Вікторівна Лебедик // Наук. журн. Хортиц. нац. акад. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2022. – Вип. 1. – С. 35–45. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scjkhna_2022_1_6 (дата звернення: 12.04.2023).

69. **Матвієнко, П. В.** А. С. Макаренко та Дж. Дьюї: два вияви демократичного освітнього проекту / П. В. Матвієнко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич.

приват. ун-т. – Запоріжжя, 2013. – Вип. 29. – С. 63–68. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2013/29/12.pdf> (дата звернення: 09.03.2023).

70. **Машкіна, Л. А.** Творча спадщина А. С. Макаренка в контексті розвитку дошкільної освіти в Україні / Л. А. Машкіна // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / Рівнен. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2018. – Вип. 7, т. 2. – С. 140–146. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2018_7\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2018_7(2)_17) (дата звернення: 09.03.2023).

71. **Моїсеєв, С. О.** Концепт щастя у педагогічних поглядах А. Макаренка та В. Сухомлинського / Моїсеєв С. О. // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / Херсон. акад. неперерв. освіти. – Херсон, 2015. – Вип. 25. – С. 315–322. – Бібліогр.: 15 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2015_25_51 (дата звернення: 10.03.2023).

72. **Носовець, Н. М.** Виховний колектив як засіб формування особистості в педагогічній спадщині А. С. Макаренка й В. О. Сухомлинського / Н. М. Носовець // Вісн. Черніг. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. – 2009. – Вип. 67. – С. 189–191. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2292> (дата звернення: 06.03.2023).

73. **Носовець, Н. М.** К. Д. Ушинський і А. С. Макаренко про підготовку вчителя / Носовець Н. М. // Вісн. Черніг. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. – 2010. – Вип. 79. – С. 18–20. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2295> (дата звернення: 06.03.2023).

74. **Олексенко, Р.** Інноваційний досвід у дидактиці А. С. Макаренка / Роман Олексенко, Микола Окса // Вища освіта України. – 2018. – № 2. – С. 57–62. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2018_2_10 (дата звернення: 10.03.2023).

75. **Петренко, Л.** Порівняльний аналіз провідних поглядів Г. Ващенко та А. Макаренка на виховання особистості / Леся Петренко // Пед. науки / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2018. – Вип. 71. – С. 165–172. – Бібліогр.: 21 назва. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2018_71_30 (дата звернення: 10.03.2023).

76. **Поліщук, Р.** Зміст і специфічні риси (особливості) виховання особистості за А. С. Макаренком / Роман Поліщук // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія : зб. наук. пр. / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Осередок Наук. т-ва Шевченка в Черкасах. – Черкаси, 2020. – Вип. 34. – С. 242–251. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lfk_2020_34_20 (дата звернення: 16.02.2023).

77. **Постригач, Н. О.** Міжнародний вимір педагогіки А. С. Макаренка: італійський дискурс / Н. О. Постригач // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2013. – № 3. – С. 54–61. – Бібліогр.: 10 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/2951> (дата звернення: 10.03.2023).

78. **Прядко, Л.** Використання досвіду А. Макаренка у попередженні порушень поведінки дітей з особливими освітніми потребами / Любов Прядко // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2019. – № 5. – С. 280–290. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2019_5_27 (дата звернення: 10.03.2023).

79. **Салій, В.** Проблема колективної моральної відповідальності: тематичний аналіз колективістської педагогіки Антона Макаренка / Володимир Салій // Філософія освіти. – 2021. – Т. 27, № 1. – С. 124–140. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhilEdu_2021_27\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhilEdu_2021_27(1)_9) (дата звернення: 16.02.2023).

80. **Самодрин, А.** В. І. Вернадський і А. С. Макаренко: концептуалізація шляхів створення розумної школи / Анатолій Самодрин, Любов Поркіна // Імідж сучас. педагога. – 2013. – № 1. – С. 6–10. – Бібліогр.: 13 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/isp_2013_1_3 (дата звернення: 10.03.2023).

81. **Силкіна, С. А.** Проблема виховання важковиховуваних підлітків у педагогічній спадщині А. Макаренка та В. Сухомлинського / Силкіна С. А. // Education and ped. sciences = Освіта та пед. наука. – 2016. – № 2. – С. 74–79. – Бібліогр.: 21 назва. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2016_2_12 (дата звернення: 10.03.2023).

82. **Скловський, І. З.** Образ Дон Кіхота Запорозького як дух в концепції колективу видатного українського педагога А. С. Макаренка / Скловський Ігор Зіновійович, Скловська Олена Іванівна, Аксьонова Віра Ігорівна // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки : [зб. наук. пр.] / Центральноукр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кропивницький, 2017. – Вип. 159. – С. 43–52. – Бібліогр.: 15 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2017_159_8 (дата звернення: 10.03.2023).

83. **Смоліна, С. В.** Складові професійної компетентності вчителя за А. С. Макаренком / Смоліна С. В. // Вісн. Нац. ун-ту «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – Вип. 13. – С. 146–150. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2021_13_27 (дата звернення: 11.02.2023).

84. **Сулаєва, Н. В.** Погляди А. Макаренка та В. Сухомлинського в педагогічній рецепції Івана Андрійовича Зязюна / Н. В. Сулаєва,

О. А. Гнізділова // Вісн. Нац. ун-ту «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – 2019. – Вип. 1. – С. 199–203. – Бібліогр.: 9 назв. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2019_1_40 (дата звернення: 06.03.2023).

85. **Ткаченко, А.** Два образи головної опонентки Макаренка: мінливості життєвої дороги Валентини Дюшен / Андрій Ткаченко, Олена Жданова-Неділько // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Київ ; Полтава, 2020. – Вип. 22. – С. 55–67. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://aesthetichpedaction.pnpu.edu.ua/article/view/221993> (дата звернення: 12.04.2023).

86. **Ткаченко, А.** «Професійне обличчя» А. Макаренка: декілька аспектів емпіричного аналізу / Андрій Ткаченко // Витоки пед. майстерності. Серія «Педагогічні науки». – 2019. – Вип. 24. – С. 193–198. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2019_24_43 (дата звернення: 06.03.2023).

87. **Ткаченко, А. В.** Історико-педагогічні аспекти проєктної форми організації освітнього середовища : (аналіз макаренків. досвіду) / Андрій Ткаченко, Олена Жданова-Неділько // Витоки пед. майстерності. Серія «Педагогічні науки». – 2022. – Вип. 30. – С. 174–183. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20228> (дата звернення: 06.03.2023).

88. **Ткаченко, А. В.** Контрверзи професійної самоактуалізації Антона Макаренка / Ткаченко Андрій Володимирович // Психологія і особистість. – 2022. – № 1. – С. 212–229. – Бібліогр. в кінці ст. – Текст статті доступний в інтернеті: <http://psychpersonality.pnpu.edu.ua/article/view/252069> (дата звернення: 06.03.2023).

89. **Федь, І.** Трудове виховання дітей молодшого шкільного віку в педагогічній системі А. Макаренка [Електронний ресурс] / Ірина Федь, Вікторія Павлова // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : наук. електрон. вид. : [зб. наук. пр.] / Донбас. держ. пед. ун-т. – Текст. дані. – Слов'янськ, 2016. – Вип. 4. – С. 209–216. – Бібліогр.: 5 назв. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prptma_2016_4_23 (дата звернення: 11.03.2023). – Назва з екрана.

90. **Gehring, T.** Remarks on Makarenko (USSR) by Dewey (USA) / Thom Gehring // Journal of Prison Education and Reentry. – 2016. – Vol. 3, no. 2. – P. 65–66.

Переклад назви статті: Висловлювання Дьюї (США) про Макаренка (СРСР).

Текст статті доступний в інтернеті:
<https://scholarscompass.vcu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1047&context=jer>
(дата звернення: 02.03.2023).

91. **Halvorsen, T.** Key Pedagogic Thinkers. Anton Makarenko / Terje Halvorsen // Journal of Pedagogic Development. – 2014. – Vol. 4, iss. 2. – P. 58–71.
Переклад назви статті: Ключові постаті педагогічної думки. Антон Макаренко.

Текст статті доступний в інтернеті:
<https://www.beds.ac.uk/media/244699/key-pedagogic-thinkers-makarenko.pdf>
(дата звернення: 02.03.2023).

92. **Ionescu, A.** Makarenko's and Țurcanu's Re-Education Projects: Debunking a Myth in Romanian Historiography / Arleen Ionescu // Partial Answers: Journal of Literature and the History of Ideas. – 2022. – Vol. 20, no. 1. – P. 1–26 (Article).

Переклад назви статті: Проекти перевиховання Макаренка та Цуркану: розвінчання міфу в румунській історіографії.

Текст статті доступний в інтернеті: <https://muse.jhu.edu/article/843025>
(дата звернення: 03.03.2023).

93. **Mannschatz, E.** Weiterdenken mit Makarenko? / Eberhard Mannschatz // SIEGEN:SOZIAL – Analysen, Berichte, Kontroversen. – 2014. – Bd. 19.1. – P. 64–69.

Переклад назви статті: Думати далі з Макаренком?

Текст статті доступний в інтернеті: https://dspace.ub.uni-siegen.de/bitstream/ubsi/1192/1/Mannschatz_Weiterdenken_mit_Makarenko.pdf
(дата звернення: 03.03.2023).

94. **Mettini, E.** Fighting for Survivor: Ideological and Ethical Conflicts of A. S. Makarenko with Dzerzhinsky Commune / Emiliano Mettini, Andrei Tkachenko // Espacio, Tiempo y Educación. – 2022. – Vol. 9, no. 1. – P. 168–187.

Переклад назви статті: Боротьба за виживання: ідейно-етичні конфлікти А. С. Макаренка в Комуні імені Держинського.

Текст статті доступний в інтернеті:
https://www.researchgate.net/publication/361810903_Fighting_for_Survivor_Ideological_and_Ethical_Conflicts_of_AS_Makarenko_with_Dzerzhinsky_Commune
(дата звернення: 03.03.2023).

95. **Negruțiu, S.** The Pedagogical System created by Anton Semyonovich Makarenko – a “profitable” Loan for “Re-education” / Silvia Negruțiu // International Journal of Orthodox Theology. – 2014. – Vol. 5, iss. 4. – P. 201–217.

Переклад назви статті: Педагогічна система, створена Антоном Семеновичем Макаренком, – «вигідна» позика на «перевиховання».

Текст статті доступний в інтернеті: <https://d-nb.info/1068827386/34> (дата звернення: 02.03.2023).

96. **Starego, K.** Od pedagogiki kolektywu do pedagogiki kolektywizującej. Idee wychowawcze Antona Makarenki w świetle filozofii i pedagogiki wspólnotowości / Karolina Starego // Problemy Wczesnej Edukacji = Issues in Early Education. – 2017. – Nr. 4 (39). – S. 40–49.

Переклад назви статті: Від педагогіки колективу до педагогіки колективізації. Ідеї виховання Антона Макаренка в світлі філософії та педагогіки спільності.

Текст статті доступний в інтернеті:
https://www.academia.edu/36088709/Od_pedagogiki_kolektywu_do_pedagogiki_kolektywizuj%C4%85cej._Idee_wychowawcze_Antona_Makarenki_w_%C5%9Bwietle_filozofii_i_pedagogiki_wsp%C3%B3lnotowo%C5%9Bci (дата звернення: 06.03.2023).

97. **Turczyk, M.** SZOK : jako kategoria w dyskusji o przemocy wobec dzieci / Turczyk Małgorzata // Problemy Wczesnej Edukacji = Issues in Early Education. – 2017. – Nr. 4 (39). – S. 76–84.

Переклад назви статті: ШОК: як категорія в дискусії про насильство над дітьми.

Текст статті доступний в інтернеті:
https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/55093/turczyk_szok_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 09.03.2023).

ШОК як категорія протягом багатьох років є предметом у дискурсі про право дитини/людини на свободу від усіх форм насильства. Натхненням для використання категорії шоку в освіті стало вивчення «Педагогічної поеми» Антона Семеновича Макаренка та аналіз створеної ним виховної системи. У статті розглянуто використання Макаренком ШОКу в освітньому процесі; подано аналіз категорії ШОК та педагогічних наслідків його застосування.

До списку включено бібліографічні описи праць з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та інтернет-джерел (бази даних «Наукова періодика України» НБУ ім. В. І. Вернадського, електронного каталогу Німецької національної бібліотеки, вебсайтів українських і зарубіжних наукових журналів та ін.)